

Anmälan mot Polismyndigheten i Stockholms län för långsam handläggning av en förundersökning

Anmälan

I en anmälan till JO, som kom in den 5 februari 2004, framförde AA och BB kritik mot Polismyndigheten i Stockholms län, City polismästardistrikt. Av anmälan och till anmälan fogade handlingar framgick bl.a. följande. Den 7 februari 2003 gjorde BB en polisanmälan om försök till bedrägeri (K32820-03). Förundersökning inleddes därefter av polismyndigheten. Den 24 juni 2003 meddelade polismyndigheten BB och AA att det saknades skäl att behandla ärendet med förtur och att ärendet ännu inte hade tilldelats någon utredningsman samt att någon aktiv utredning inte pågick.

Utredning

Muntliga upplysningar inhämtades den 10 februari 2004 från kriminalinspektören CC (City polismästardistrikt), varvid det upplystes att utredningen i det aktuella ärendet inte hade kunnat påbörjas på grund av mycket stor arbetsbelastning på bedrägerigruppen vid utredningsroteln; han kunde inte heller uppge när utredningen kunde påbörjas.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över handläggningen av ärendet K32820-03. Polismyndigheten kom in med ett remissvar jämte ett yttrande från polismästaren DD, City polismästardistrikt (här utelämnat).

Polismyndigheten anförde bl.a. följande.

Bakgrund

Den 7 februari 2003 anmälde BB att han i samband med arbeten på sin villafastighet blivit utsatt för ett försök till bedrägeri. Han ansåg därvid att han blivit oriktigt fakturerad av den entreprenör han anlitat. Förundersökning inleddes samma dag i City polismästardistrikt.

Den 10 februari 2003 lades förundersökningen ned med motiveringen ”förutsättningar att styrka brott föreligger ej”. Efter viss skriftväxling återupptogs förundersökningen den 20 februari 2003.

Av handlingarna framgår att BB anser att den entreprenör han anlitat och ett åkeri i samråd felaktigt har fakturerat honom genom att påstå att de lastat av sprängsten från fastigheten på en annan tipp än den som de enligt BB troligen använt sig av och som man också kommit överens om. Den tipp entreprenören och åkeriet påstår sig ha använt ligger betydligt längre bort från fastigheten än den överenskomna tippen och debiterar dessutom tippkostnader. Den överenskomna tippen, Trolldalstippen i Lidingö, kan nyttjas gratis och ligger på närmare håll.

BB har bifogat kopior på fakturor han fått från entreprenören samt rapporter om körningar från Trolldalstippen i Lidingö.

Inhämtade upplysningar

City polismästardistrikt har lämnat upplysningar om ärendets handläggning. Av skrivelsen framgår att ärendet den 20 februari 2003 överfördes till utredningsrotelns bedrägerigrupp där det till helt nyligen legat i balans. Anledningen till att anmälan lades i balans är att roteln för närvarande har åtskilliga ärenden som väntar på utredning. Vid en samlad genomgång har utredningspersonalen kommit fram till att de i ärendet befintliga uppgifterna inte räcker för att peka ut någon som skäligen misstänkt. Följaktligen har man inte ansett sig kunna prioritera detta ärende framför ärenden där det finns skäligen misstänkta personer. Efter årsskiftet har polismästardistriktet emellertid haft möjlighet att förstärka utredningsgruppen med nyrekryterad personal och anmälan i fråga har därefter lagts ut på en utredare. Utredaren har för närvarande diskuterat ärendet med en åklagare för att gå igenom bästa upplägg inför kommande förhör och eventuella andra åtgärder.

Bedömning

Av City polismästardistrikts skrivelse framgår att arbetsituationen vid utredningsrotelns bedrägerigrupp under en längre tid varit hårt ansträngd och att distriktet nödgas prioritera bland ärendena. Vid en samlad bedömning av uppgifterna i det aktuella ärendet har utredarna kommit fram till att det inte funnits någon som kunde utpekas som skäligen misstänkt och ärendet har följaktligen inte givits prioritet framför andra ärenden där en skäligen misstänkt kunnat pekas ut.

Polismyndigheten har generellt sett svårt att uttala sig om ett polismästardistrikts bedömningar avseende enskilda anmälningar men kan ändå konstatera att ärendet sannolikt borde ha kunnat handläggas med större skyndsamhet. Målsäganden har de facto bistått polisen med eget utredningsmaterial och därigenom underlättat polisens arbete. Polismyndigheten kan endast beklaga att handläggningen av ärendet har dragit ut på tiden på det sätt som skett i detta fall. Som framgår av City polismästardistrikts skrivelse har dock ny personal anställts och det aktuella ärendet har därefter lagts ut på en utredare som vidtagit åtgärder.

Polismyndigheten har den 9 februari 2004 beslutat att tillsätta en särskild styrgrupp vars uppgift är att göra en översyn av utredningsverksamheten i myndigheten. Syftet är att uppnå en bättre samordnad och mer effektiv utredningsverksamhet. Underlag i form av en kartläggning och en analys av utredningsverksamheten skall tas fram och analysen skall bl.a. innehålla konkreta förslag på de förändringar som behövs för att uppnå målet – en kvalitativ och optimalt fördelad utredningskompetens i hela myndigheten. Förändringar av polismyndighetens utredningsverksamhet är alltså att vänta och kommer sannolikt att bidra till en betydligt bättre utredningsverksamhet.

AA och BB kommenterade remissvaret.

Polismyndighetens historikblad i ärendet infordrades och granskades, varvid bl.a. framkom att ärendet lades ut på en handläggare den 1 mars 2004.

Bedömning

En förundersökning skall bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Finns det inte längre skäl att fullfölja en förundersökning skall den läggas ned (23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken).

Av utredningen framgår att det aktuella ärendet låg i balans från februari 2003 tills början av mars 2004 utan att några direkta utredningsåtgärder vidtogs. Som förklaring till handläggningstiden har polismyndigheten hänvisat till att det av uppgifterna i ärendet inte gick att peka ut någon som skäligen misstänkt och att ärendet därför inte prioriterades samt till den ansträngda arbetssituation som råder vid utredningsrotelns bedrägerigrupper vid City polismästardistrikt.

Jag är medveten om att arbetssituationen vid flera polismyndigheter under senare år blivit ansträngd och att man därför måste prioritera vissa ärenden framför andra. Även med beaktande av detta förhållande är det emellertid enligt min mening oacceptabelt att det under drygt ett år inte vidtas några utredningsåtgärder i ett ärende.

JO har tidigare kritiserat City polismästardistrikt för långsam handläggning av bedrägeriärenden (se t.ex. dnr 31-2003, beslut den 23 maj 2003). I detta ärende upplystes att de två bedrägerigrupperna som finns vid City polismästardistrikt hade tillförts ytterligare personal och att balanserna därför inte ökade. Vid en uppföljning av ärendet i januari 2004 kunde emellertid konstateras att balanserna av bedrägeri- och förskingringsärendena hade ökat från 1 709 vid ingången av 2003 till 2 368 vid utgången av 2003. I en skrivelse till polismyndigheten den 3 februari 2004 uttryckte jag därför min oro över att balanserna ökade.

I sammanhanget kan nämnas att Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen i juni 2003 avgav en rapport efter en gemensamt utförd inspektion av äldre ärenden vid Åklagarmyndigheten i Stockholm och Polismyndigheten i Stockholms län (RÅ/RPS 1/03). I rapporten uttalades bl.a. att den viktigaste iakttagelsen vid granskningen var att utredningar av bedrägeribrott är lågprioriterade och att otillräckliga polisresurser avsätts för utredningar av denna brottstyp, vilket resulterar i stora balanser och långa handläggningstider. Rikspolisstyrelsen ansåg att polismyndigheten på olika sätt skulle försöka vidta åtgärder för att komma till rätta med utredningssituationen beträffande bedrägeriärendena. Exempelvis kunde på kort sikt övervägas att omfördela personal- och ledningsfunktioner och på längre sikt kompetenshöjande åtgärder och organisatoriska förändringar. Bl.a. mot bakgrund av denna rapport beslutade polismyndigheten den 9 februari 2004, vilket myndigheten också påpekat i remissvaret, att tillsätta en särskild styrgrupp med uppgift att göra en översyn av utredningsverksamheten. Enligt uppgift leds styrgruppen av biträdande länspolismästaren EE. Uppdraget skall redovisas till länspolismästaren senast den 15 oktober 2004.

Jag vill avslutningsvis framhålla att en väl fungerande utredningsverksamhet har en betydande brottsförebyggande effekt och den bidrar därmed till tryggheten i samhället. Att anmälda brott utreds på ett kompetent sätt inom rimlig tid är vidare en förutsättning för att målsägandenas intressen skall kunna tillvaratas och är också

av grundläggande betydelse för allmänhetens förtroende för polisen. Många människor får sin första kontakt med polisen i samband med att de utsätts för brott, t.ex. ett bedrägeri eller ett bostads- eller bilbrott, och det sätt på vilket en brottsanmälan handläggs kan självfallet komma att prägla anmälarens syn på polisen och rättssamhället.

Jag utgår därför från att polismyndigheten i samband med den översyn som nu pågår vidtar kraftfulla åtgärder för att säkerställa att utredningsverksamheten kan bedrivas på ett effektivt och rättssäkert sätt. Jag önskar ta del av styrgruppens kommande redovisning till länspolismästaren.

Vad som kommit fram i övrigt föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag nu har anfört.